

Con Çiver (John Cheever)

WWW.KASPI.AZ 11 iyul 2015

10 TƏRCÜMƏ

Bir axşam Ellen Goodrich işdən Çelsidəki (Chelsea) evinə yenice qayıtmışdı ki, qapı yavaşca döyüldü. Onun şəhərdə yaxın adamı olmadığından heç kəsi gözləmədi. Qapını açanda dəhlizdə iki balaca oğlanın dayandığını gördü. Onun zənninə, uşaqların 10-11 yaşları olardı. Paltarları elə nazik idi ki, soyuqdan tir-tir əsirdilər.

- Florence Valle burada yaşayır?- deyə onlardan biri soruşdu.

- Belə adam tanımıram, -Ellen dedi.- Əgər ev sahibəsini soruşursunuzsa o, birinci mərtəbədə yaşayır.

- Biz yalnız Florenceni axtarıyıq. O, bunun dayısı qızıdır, -oğlanlardan biri o birinə işarə edərək dedi.

- Mən onu tanımıram.

- Eybi yoxdur. Bəlkə o, buradan köçüb, -oğlan diləndi.

Təsadüfi hallarda Ellen başqasının halına acıyırdı. Ancaq indi uşaqlar elə yazıq görünürdülər ki, Ellenin onlara kömək etmək arzusu təmkininə üstün gəlirdi. O, hiss edirdi ki, uşaqlar gözlərini stolun üstünə qoyulmuş bir boşqab şirniyyata zilləyiblər. Ellen onlara şirniyyat götürməyi

şayırdı. Uzun müddət təklidən əzab çəkirdi. İndi isə bu əzab unudulmuşdu. Bir dəfə anası ona məktub yazıb xahiş etmişdi ki, kiçik qardaşına borc pul versin. Ellen anasına belə cavab yazmışdı: "Məncə Harold ehtiyacın nə olduğunu başa düşsəydi, həyatını da yaxşı qura bilərdi. Yoxsulluğun nə olduğunu biləndə pulun əsl qiymətini anlayacaq. Mənim əmanət kassasındakı cüzi pulum böyük məhrumiyyətlər hesabına başa gəlib. Onu Harolda göndərə bilmərəm. O, bu pulu istədiyi yerə xərcləyəcək. Bir də özün bilirsən ki, sən və atam mənə sərf etdiyinizdən daha çox Haroldun təhsili üçün sərf etmişiniz." Həmin vaxt Ellenin 28 yaşları olardı.

Uşaqlar gedəndən bir qədər sonra Ellen paltarını soyunub xalətini geyindi və şam yeməyi hazırladı. Bayırda hava soyuq idi, külək pəncərəni döyəcləyirdi. Belə vaxtda isti, işıqlı otağın qiyməti yox idi.

O, boşqabları yudu və pullu kitabxanadan götürdüğü kitablardan birini oxumağa başladı. Hər axşamı o beləcə keçirir və özünə təskinlik verirdi ki, vaxtı-

Onların bu hərəkəti onu qorxutdu.

- Bunlar qurudulmuş balqabaqdır, - Ellen divardan asılmış iki balqabağı göstərdi. Mən onları 1933-cü ildə Karib ətrafına səyahət edəndə almışam. Orada bundan orkesrdə istifadə edirlər."

Siqaret çəkəndən sonra oğlanlar özələrini daha sərbəst hiss edirdilər. Ellen onlardan çıxıb getməyi xahiş etmək istəyirdi, ancaq tərəddüd edirdi. Kiçik oğlan siqaretini söndürdü. Ellen bir söz demədən onu gözləyirdi. Qız, özü də başa düşmədiyi bir şeydən sanki həzz alırdı. Oğlanlar ona ailələrindən, ana və bacılardan söhbət açdılar. Sonra isə elə ədəbsiz, elə nalayiq hekayətlər danışdılar ki, Ellen onların söhbətini yarıda kəsməli oldu. Saat yarımından sonra oğlanlardan çıxıb getməyi xahiş etdi.

Onlar gedəndən bir az sonra Ellenə məlum oldu ki, pul qabı yoxa çıxıb. Əgər həmin dəqiqə oğlanlar əlinə düşsəydi Ellen, şübhəsiz ki, onları öldürərdi. O, hirsindən stulu götürüb elə bərk sıxdı ki, axırda qolları sustalıb yanına düşdü. "Gərək onlar oğurluq etməyədilər." Ellen özünü çarpayıya güclə yıxdı və hönkür-

-Mübahisə edərək burada dayanmağınızın nə mənası var? Çıxın burdan!- Ellen qışqırdı.

-Bizə 5 dollar verin, xanım!

-Çıxın otaqdan!- Ellen təkrar etdi. Nə qədər ki, polis çağırمامışam, çıxın burdan!

Oğlanlar otaqdan çıxdılar. Ellen qapını bağladı, onların uzaqlaşan addım səslərini dinlədi. Gecə yuxuda onları gördü. Ellen aylarda yuxusunu bütün təfərrüatı ilə xatırlamasa da, təsirələnmiş və qorxmışdu. Həftənin sonunadək bu yuxu ona əzab verdi. Cümə günü soyuqladığını hiss etdi, günorta evə getməyə işdən icazə aldı. Yolüstü kitabxanadan kitab götürdü və nahar üçün göy-göyörtü aldı. Həmin gün təklid onun daha çox xoşuna gəlirdi.

Hava qaralana qədər mütaliə etdi. İşığı söndürməzdən qabaq pərdəni çəkmək üçün pəncərəyə yanaşdı. Bayırda möhkəm qar yağdırdı.

O, sonra yuyundu və qızdırmalı halda yatağa uzandı. Qapının yüngülcə döyüldüyünü eşidəndə yarıyuxulu vəziyyətdə idi. Qapını döyən, güman ki, oğlanlar idi. Ellenin birdən yadına düşdü ki, qapının çəftəsini keçirməyi unudub. Oğlanlar dəhlizdə bir müddət nəse danışdılar, qapını yenidən döydülər, sonra isə itələyib açdılar. Onlar Elleni yataqda görüb yaxına gəldilər, bir xeyli ona baxdılar.

-Xanım, siz xəstəsiniz?

-Məni yalnız buraxın. Çıxın burda, - deyə Ellen narazılıqla pıçıldadı.

-Biz pul istəyirik, xanım!

-Görmürsünüz ki, xəstəyəm?- Ellen səsinə qaldırdı. Çıxın otaqdan...Mənim pulum yoxdur.

Oğlanlardan biri stolun üstündəki pul kisəsini gördü. Stola sarı getdi, pul kisəsini götürüb içindəki pulları çıxarmağa başladı. Ellen yerindən qalxıb oğlanı itələdi, ancaq pul kisəsi artıq oğlanın əlində idi. Ellen pul kisəsini onun əlindən almağa cəhd göstərsə də, məqsədinə nail olmadı; oğlan ondan güclü idi. Onlar Ellenin əlindən qurtulub qaçdılar.

-Duval xanım! Duval xanım! - deyə Ellen var gücüylə çığırırdı, lakin cavab gəlmədi. O, birtəhər özünü çarpayıya yıxdı və yorulanadək ağladı. Ev sahibəsi on dəqiqədən sonra otağa girib nə baş verdiyini soruşdu. Ellen ona dəhlizdə iki kişi səsinin eşitdiyini söylədi və xahiş etdi ki, qapının qıfıllarını dəyişsin.

Həmin günün səhəri Ellen köçməyi qərara gəlmişdi. Bu, asan iş deyildi, ancaq onun başqa çarəsi qalmamışdı. İş yoldaşlarından biri ona East Thirty -seventh Street -də kirayəyə ev verildiyini bildirdi. Ellen gecə ora getdi, ev sahibi ilə sövdələşdi. O biri gecə isə şeylərini bir taksiyə yığib köçdü.

Yeni mənzil əvvəlki kimi rahat deyildi, ancaq Ellen ora uyğunlaşmağa çalışırdı. Sanki o yeni bir həyata qədəm basırdı.

O biri axşam işdən sonra Ellen təzə kirayə etdiyi evə tələsirdi. Möhkəm yağış yağdı. Madison prospektinə (Madison Avenue) dönəndə qəflətən oğlanları gördü: papaqsız və paltosuz oğlanları.

Ellen Thirty -fourth Street-ə döndü və oradakı restorana girib şam etdi. O, restorandan çıxanda saat artıq səkkiz idi, oğlanlar çıxıb getmişdilər. Ellen otağına gəlmişdi, çətirini yerinə qoydu, sonra yaş paltarını dəyişdi. Elə bu vaxt qapı döyüldü. Ellen qapını açanda oğlanları gördü.

-Mənim burada yaşadığımı necə öyrəndiniz?

-Əvvəlki ev sahibəmdən soruşduq.

-Allah xatirinə, çıxıb gedin. Məni tək buraxın. Eşirdirsiniz?

Ellen çətirini götürüb var gücü ilə kiçik oğlanın yiyələrini zərbə endirdi. Oğlan dizi üstə düşdü. Sonra döşəməyə yıxıldı. Lakin Ellen onu döyməkdən əl çəkmədi. Bu vaxt o biri oğlan " kömək edin! Polis! Polis!" - deyə elə çığırırdı ki, səsi bütün küçə boyunca əks-səda verdi.

İngilis dilindən tərcümə etdi: Sevil Gültən

Hekayə ilk dəfə 1942-ci ilin yanvar ayında "The New Yorker" jurnalında çap olunub.

təklif etdi. Onlar bundan elə utancaqlıqla, elə nəzakətlə boyun qaçırdılar ki, Ellen az qaldı ki, onları qucaqlayıb başına bassın. Lakin Ellen onlardan otağa keçməyi xahiş edəndə oğlanlar onun sözündən çıxmədilər və hətta şirni də götürüb yedilər.

-Mənziliniz əladır, xanım!

-Sizin çox gözəl otağınız var, - o biri oğlan da diləndi. Onların hər ikisi arıq idi, bət-bənizləri saralmışdı, səsləri də xırlıdayırdı, ancaq məğrur görkəmləri vardı.

-Belə soyuqda üşümürsünüz? Məgər paltunuz yoxdur?- deyə Ellen soruşdu.

-Paltomuz yoxdur, xanım!

-Sizə soyuq deyəcək, -deyə Ellen narazılıqla onları sorğu-suala tutdu. Oğlanlar yaşlarını, həmçinin East Side-da yaşadıklarını Ellənə dedilər. Ellen özü də bu xarabalıqdan keçib gəldiyindən uşaqların necə baxımsızlıq şəraitində yaşadıklarını təsəvvür edirdi.

Ellen uşaqlarla danışarkən xatırladı ki, burada qaldığı müddət ərzində öz otağına (ev sahibəsindən savayı) girməyə ancaq bu uşaqlara icazə verib.

Birdən Ellenin səsinin tonu dəyişdi. O, gözlənilmədən dedi: "Yaxşı olar ki, çıxıb gədasınız. Görüləsi işim var." Uşaqlar şirniyyat üçün təşəkkür etdilər və otaqdan çıxdılar. Gözlənilməz görüş Elleni mütləq təsirləmişdi.

Ellen alicənab qadın deyildi. O, Çelsidə kirayədə yaşayırdı, həmişə də əmanət kassasında olan pulunun miqdarını artırmağa çalışırdı. Dost tapmaq onun üçün həmişə müşkül məsələ olmuşdu. Son on iki il ərzində Nyu-Yorkda tək ya-

nı boş yerə keçirmir. Ancaq indi kitab oxusa da, fikri oğlanların yanında idi. Ellen onların məğrur görkəmlərini yadına saldı, belə soyuq havada yol getdiklərini düşünəndə isə onlara yazığı gəlirdi.

Bir həftə sonra qapı yenidən döyüldü. Qapını açan Ellen uşaqların dəhlizdə dayandıklarını gördü.

-Elə yoldan keçirdik....

-Fikirləşdik ki, sizə baş çəksək pis olmaz.

-Yaxşı eləyib gəlmisiniz, - Ellen gülmüşündü.

Birdən ağılına gəlmişdi ki, qapısı eyni dəhlizə açılan o biri kirayənişinlər səsinə eşidə bilər. Ellenin hərəkətində qeyri-adi heç nə yox idi, ancaq o istəmirdi ki, qonşuları onun yad oğlanları evə dəvət etdiyini görsünlər. Buna görə də qapını içəridən örtənə qədər danışmadı. Ellen onlara oturmağı təklif etdi. Uşaqlar yerlərində rahatlandıqdan sonra italyan olduqlarını bildirdilər. Bunu eşidəndə Ellen onların parmigiana (makaronla yeyilən italyan pendiri) düzəldə bilib-bilmədiklərini soruşdu. Onlar parmigiana haqda heç nə bilmədilər, lakin başqa italyan xörəklərindən danışdılar.

Oğlanlardən böyüyü Ellenin bəzək şeyləri ilə maraqlandığını bildirdi.

Ellen bəzək şeylərini oğlanlara göstərdi. Birdən yaşca kiçik oğlan cibindən bir siqaret çıxarıb yandırdı.

-Sənin nə yaşın var ki, siqaret çəkirsən?- Ellen soruşdu.

Oğlan yoldaşına baxdı və bir-birlərinə göz vurub qımsıdılar. Ellen pərt oldu.

məyə başladı. O polis çağırmaq istədi, ancaq sonra başa düşdü ki, onun polislə danışmağı başqalarına şübhəli görünə bilər.

Ellen vanna otağına keçdi, əl-üzünü yuyub məhrəba ilə sildi. " Gərək onlar oğurluq etməyədilər. Əgər istəsəydilər, özüm onlara pul verərdim." - o, öz-özünə deyinə-deyinə otaqda var-gəl etməyə başladı.

Səhər açılana qədər qərara gəlmişdi ki, oğlanlar haqqında hər şeyi unutsun. Amma pul qabında olan 15-20 dolları unutmamaq oğlanları unutmaqdan daha asan idi.

Adətən Ellen ona əzab verən bir hadisəni tez unudardı. İndi isə bunu bacarmırdı.

Bir-iki gündən sonra, çərşənbə günü qapı yenə döyüldü. Ellen qapını açdı, oğlanlar dəhlizdə dayanmışdılar. Ellen oğlanlara deyəcəyi sözləri dönə-dönə öz-özünə təkrarlamışdı. İndi isə nə qədər çalışdısa, fikrini bir yerə cəmləşdirə bilmədi. " Bura gəlin, - deyə nəhayət o, diləndi.

Oğlanlar onun ardınca otağa keçdilər. " Gərək oğurluq etməyəydiniz. Bilməliyiniz ki, oğurluq şərəfsizlikdir." Ellen səsinə qaldırılmışdı. Hirsindən elə əsirdi ki, axırda divara söykənməli oldu. " Əgər pula ehtiyacınız varsa, siz onu vicdanla qazana bilərsiniz. Keçən dəfə burada olanda mənim pul kisəmi oğurlamısınız, ayıb deyilmi?"

-Biz heç nə oğurlamamışıq, xanım!

-Biz oğru deyilik.